

*Невероятната съдба на певицата,
която смая света, но остана
завинаги тъжна...*

Симон Берто

ЕДИТ ПИАФ

enthusiast

Simon Berteaut
PIAF
Recit

Robert Laffont
© Opera Mundi – Paris, 1979
© Photo – Coll. Auteur

Симон Берто
Едит Пиаф

© Никола Ненов Шивачев, превод, 1982, 1985, 2015
© Калина Ковачева, превод на стиховете, 1982, 1985, 2015
© Симон Берто, снимки личен архив, 1982, 1985, 2015
© Guliver / Getty Images / Michael Ochs Archives, снимка на корица, 2015
© „Алто комюникейшънс енд пбблишинг“ ООД, 2015
„Enthusiast“ – запазена марка на „Алто комюникейшънс
енд пбблишинг“ ООД
ISBN 978-619-164-149-9

Симон Берто

ЕДИТ
ПИАФ

Превод от френски *Никола Шивачев*
Превод на стиховете *Калина Ковачева*

enthusiast

София, 2015

*За тебе, моя Едит, написах тази книга правдиво.
Без да послъгвам, в нея хората
ще те чуят да се смееш и да плачеш.
Твоите последни думи кънтят още
в съзнанието ми: „Не върши гадости, Момон“.
Оттогава чакам да ме хванеш за ръка,
но, боже мой,
колко е дълго това „турне“!
Отправлям моите благодарности
към Марсел Рутие, който бе така добър да ми окаже
ценно сътрудничество.*

Симон Берто

При превода на книгата разказът на Симон Берто е оставен във възможно най-автентичен вид – с жаргонния език и дори с някои несъответствия и неточности, които са обясними, предвид многото факти, които авторката предоставя на вниманието на читателите.

ПЪРВА ЧАСТ

*Животът ѝ бе толкова тъжен
и толкова красив, че изглежда невероятен.*

Сашиа Гитри

ОТ ТРОТОАРА НА УЛИЦА „БЕЛВИЛ“ ДО „ДОМА“ В ГРАД БЕРНЕ

Едит ми е сестра... с нея имаме един и същ баща: Луи Гасион. Не беше лош тип. Темпераментен човек, който си пийваше добре, и то често. Той никога не можа да разбере колко пилци е създал. Истина е, че неговите квачки невинаги знаеха много точно кой ги е оплодил. Приписваха му такива, които не бяха от него, и други, за които не можеше да си спомни. Признаваше може би двадесетина, но никога не ги бе търсил! Всичко ставаше в една среда, където, преди да направиш дете и след като то се роди, никой не тича при общинските чиновници.

Имах друг за баща, онзи официалния, който ми даде името си, макар че не беше ме създал: Жан-Батист Берто.

Майка ми, омъжила се на петнадесет години и развела се на шестнадесет, имаше вече три дъщери с неопределен произход. По това време тя живеела сама в същия хотел в квартал „Фалгиер“, в който живеел и татко Гасион. Той бил мобилизиран. Значи аз съм зачената през време на една щастлива отпуска при затишието през 1917 година. За тях това не е било случайна среща; те отдавна се харесвали и взаимно си го доказвали, когато се виждали.

И нищо не попречило на майка ми – мъжете били рядкост, – щом татко отпътувал за фронта, да улови на улицата един осемнадесетгодишен хлапак – Жан-Батист Берто, който току-що бил пристигнал от град Отюн и който изобщо не се поколебал да стовари на гърба си двадесетгодишната жена с три дъщери плюс още една, която била скрита в чекмеджето – аз.

А като навършил двадесет години, когато е трябвало да издържа пет хлапета, този честен и добър Жан-Батист заминал за полка си. Преди да стана съзнателен човек, вкъщи вече бяхме девет деца и не всички от татко Берто, както ние го наричахме.

Колкото и странно да изглежда, той и майка ми се обожаваха. Това обаче не ѝ пречеше от време на време да се запилее някъде с пълна торба и да се върне с празни ръце, но с нова кукличка в търбуха.

Аз съм се родила случайно в Лион. Донесли са ме в Париж, когато съм била на единадесет дни. Майка ми продаваше цветя по тротоара на улица „Мар“ откъм улица „Пиринеи“... срещу църквата на „Белвил“.

Почти не съм ходила на училище. У нас това не се считаше за необходимо. Все пак посещавала съм го съвсем малко, от време на време... най-вече в началото на учебната година, за да получа помощта за електричеството, и на 1 януари, за да ми дадат обувка.

Според майка ми това бе единствената полза. За останалото тя казваше: „Образованието е като парите – трябва да имаш много знания, иначе ще си беден“.

И понеже по онова време училището не беше така задължително, аз бях дете на улицата, където може би не се учиш на хубави обноски, но много бързо опознаваш живота.

Често ходех да виждам татко Гасион в хотела му в квартал „Фалгиер“, бях щастлива, сигурна, че там ме обичат. Той намираще, че си приличаме – дребничка, гъвкава като каучук, с големи тъжни очи, аз бях същински негов портрет! Той ме караше да правя упражнения, възнаграждаваше ме със сироп от нар в големи чаши с парче лед, а ми даваше и дребни монети. Обичах много моя баща.

Той ме наричаше съвсем официално Симон, никога с ония галени имена, с които родителите се считат задължени да се обръщат към своите деца. Беше доволен, като ме виждаше, и намираще, че раста. Навярно това му стигаше, за да смята, че майка ми ме храни, че ме отглежда прилично. Но трябва да предположим, че този растеж е спрял, защото съм висока само метър и петдесет.

Той беше акробат „шарлатанин“, не артист по панаирите, цирковете или мюзикховете. Неговата сцена бе тротоарът. Той познаваше улицата, квадрата асфалт, където имаше аванта. Не отсядаше къде да е. В занаята си минаваше за специалист, познавач на хубавите места. Истински професионалист. Името

му се ползваше с авторитет. Кажеше ли се: „Аз съм дъщеря на Гасион“, това осигуряваше право на известно уважение.

Когато на една улица или булевард, на някое широко място, където хората имат възможност да спрат и да се позабавляват на воля, татко постилаше „килимчето“ – всички разбираха, че предстои нещо сериозно, че ще има представление.

Той гаврътваше една оканица – този жест се харесваше, защото юнак, който пие, преди да запретне ръкави, здравата ще се изпоти. И започваше хитро стъкмената реч. Едит, която се бе влачила подир него от осмата до четиринадесетата си година, го имитираше много хубаво. Тя обичаше да имитира. Стягаше гърло като татко, гласът ѝ ставаше дрезгав и започваше:

„Ш’видите каквото ш’видите. Няма реклама, няма фалшив блясък, артистът работи точно срещу вас без мрежа, без трици, без преструвки. При сто су започваме.“

В този момент някой чичко подхвърляше десет су, друг двадесет върху килима.

„Съществуват любители, съществуват и истински артисти познавачи. Пред вас ще изпълня за чест и удоволствие един акробатически номер върху палци, единствен в света. Сам великият Барнум, кралят на цирка, ми е предлагал за него баснословни суми. Аз му казах: „Един юнак от Париж не се продава“. (Не е ли истина, господа и дами?) Вие си пазите златото, аз си пазя свободата!“

„Хайде, още малко усилие и започваме това представление, което е смайвало коронованите глави във всички кралства и другаде... Дори Едуард, кралят на Англия, и Уелският принц са слизали от дворците си на улицата, както останалите хора, за да ме гледат. Всички са „равни“ пред изкуството! Още едно хубаво движение, принцове мои, и започваме!“...

И нашият отец им се отплащаше за парите, защото бе добър акробат. Току-що бях проходила, когато той вече започна да ме разкръшва. Казваше на майка ми, която не проявяваше никакъв интерес: „Трябва да се даде някаква професия на Симон, ще ѝ послужи в живота...“

Живеех постоянно на улицата. Майка ми се прибираще късно или изобщо не се прибираще. Не знаех какво прави, бях много малка. Понякога ме водеше на увеселения по кръчмите. Тя

танцуваше, аз спях на някой стол. Случваше се да ме забрави и аз се събуждах в Дома за социално подпомагане, а по-късно в изправителния дом. Държавата винаги е полагала грижи за мене.

Спомням си, че по-късно тя беше портиерка в квартал „Менилмонтан“ на улица „Панойо“ номер 49. Тогава бях на пет години.

Виждах бащата, но не познавах Едит. Аз съм с две години и половина по-малка от нея. По това време тя беше в град Берне в департамента Йор. Чувах да се говори за нея, но нищо повече.

Бащата я обичаше повече, отколкото мен. „Естествено е – казваше ми той, – ти си имаш майка, а тя няма.“

Имах, ако можеше да се каже така. Все пак аз дълго време вярвах, че тя е истинска майка. Другите хлапета в „Менилмонтан“ бяха на същото мнение, а ония, които казваха: „Мама прави това, прави онова“, ние смятахме за надменни, не общувахме с тях – те не бяха от нашия свят.

Аз съм родена в болница, а Едит – на улицата, направо върху асфалта.

„Едит не се е родила както всички хора – разказваше бащата. – Бяхме в разгара на войната, аз служех в пехотата, в ония части, наречени „напредвай или умри“, нали винаги за бедните са отредени „хубавите места“, защото те са по-многобройни. Жена ми, майката на Едит, Лин Марса, чието истинско име е Анита Мейар, беше лирична артистка. Родена в един цирк, тя бе истинска рожба на нашата професия. Писа ми: „Скоро ще родя, поискай отпуск“.

Провървя ми, дадох ми отпуск. Заминах.

Една година беше минала, откакто увехнаха цветята по пушките ни. Не вярвахме вече, че войната ще бъде кратка и весела. Берлин беше далеч, за да можем да го заклешим.

Отидох право в стаята.

Няма въглища, хлябът черен и пълен със слама, няма кафе, няма вино.

Там намирам съседите, които пицят около моята гражданка.

– К’во нещастие е това войната, а пък нейният човек е на фронта...

– Разкарайте се, госпожи – казвам им, – аз ще се погрижа за всичко.

Това стана на 19 декември 1915 година.“

Когато разказваше за своето раждане, Едит добавяше:

„Три часът сутринта не е подходящо време да излезеш от търбуха на майка си, за да видиш къде е по-хубаво – вън или вътре...“

„Едва имах време да кажа „уф“ – продължаваше бащата, – да разтворя сухарната торба и да сваля войнишкото снаряжение, да отида да купя нещо за ядене, да се изтегна на леглото, за да дремна малко, когато Лин закрещя, като ме разтърсваше:

– Луи, започна, имам болки, много ми е лошо. Хлапето идва.

Както беше съвсем преbledняла и с измъчено лице, аз се убедих, че денят не е подходящ за женитба.

Готов на всичко, бях легнал по гащи, скочих така, хванах я за ръка и се помъкнахме по улиците. В този час нямаше каруци, вече се бяха прибрали или пък още не бяха излезли. Бе толкова студено, че човек можеше да замръзне. Тръгнахме надолу по улица „Белвил“. Лин ръмжеше, крещеше:

– Не искам да бъде момче, ще отиде на война.

Друсахме се по тротоара, сякаш някой ни блъскаше. Лин с две ръце придържаше корема си.

И ей че се спря до един газов фенер пред някакви стълби.

– Остави ме, тичай при ченгетата, искам болнична кола.

На няколко метра оттам, на улица „Рампоно“, беше полицейският участък; влизам в бърлогата им и крещя:

– Вън жена ми ражда на тротоара!

– Да те вземат дяволите – отвърща бригадният, мустакат, посивял човек.

И тъпаците му откачват пелерините си и излетяват, сякаш всички са дипломирани акушерки.

Под един уличен фенер, пред номер 72 на улица „Белвил“, върху една полицейска пелерина се роди моята дъщеря.“

Не би могло да се направи нищо по-хубаво от такова „приситигане“, за да „израсне“ по-късно реалистичната песен. Още с раждането си Едит е била белязана.

„Майка ѝ пожела да я нарече Едит, за да ѝ напомня една млада англичанка – Едит Кавел, храбра шпионка, разстреляна няколко дни преди това, на 12 декември, от швабите. Ще се отличава, казваше тя, пък и с такова име няма да мине незабелязана!“

Не може да се каже, че при раждането на Едит не е имало паметни думи и предсказания – по-хубави от хороскоп!

Когато бащата отпътувал, майката била още в болницата „Тьонон“.

„След два месеца Лин, която бе артистка – обясняваше бащата, – но безсърдечна, пробута нашата дъщеря на майка си, на улица „Ревебал“.“

Семейството на майката на Едит, ако би могло да се нарече така, по нищо не приличаше на модела, описан в илюстрираните книги. Бабата и нейният старец бяха две отрепки, два сюнгера, напоени с червено вино. „Алкохолът – казвала бабата – убива глистите и крепи.“ Затова тя слагала по малко червено вино в биберона на Едит. Сестра ми я наричаше Мена, никога не узна истинското ѝ име и тъй като не познаваше нищо друго, вярваше, че това е семейно огнище.

А в това време фронтовакът втора категория Гасион Луи пошел въшките си в калта на окопите заедно с герои като него.

Лин отдавна била престанала да му пише. Отрязала му квитанцията без много приказки:

„Луи, между нас всичко е свършено. Настаних малката при майка си. Излишно е да ме търсиш, като се върнеш.“

Това не било причина той да се откаже от момиченцето си. Използвайки една последна отпускат през 1917 година, отишъл да види Едит и се ужасил. Рахитична, с огромна като балон глава върху четири кибритени клечки. Пилешко крилце върху носа на платноходка. Толкова мръсна, че да те е страх да я докоснеш. Въпреки това той не се показал придирчив. Решил: „Трябва да се направи нещо. Трябва да приютим малката в някое подходящо място. Когато завърши тази курвенска война, аз отново ще събирам парса. Но улицата не е идеалният подслон на това зверче. Тогава?“

По онова време не е имало такива помощи както сега. Всъщност на бащата нямало да му хрумне мисълта да ги използва. Въпреки бедността, въпреки скитническия си живот, той никога не би дал дъщеря си в Дома за социални грижи като животно в залог срещу неплатен налог.

И тогава, понеже синият хоризонт сълзъл, татко Гасион се настанил в едно бистро, поръчал си шишенце абсент – кога-

то имаше пари, той смучеше от това зелено питие, обаче се напиваше само с червено вино, то беше по-икономично и не толкова вредно за здравето. Този ден се нуждаел от сериозен възбудител. Бил решил да напише писмо на майка си, настанена като готвачка у една своя братовчедка, която се занимавала със сводничество.

Добра жена, която би могла да бъде чифликчийка, тази братовчедка държала „дом“, бардак в град Берне – Нормандия.

Меме и Мадам отговорили бързо:

„Не се тревожи, ще потърсим твоето хлапе.“

Също така бързо потегля спасителната команда – бабата Луиз и Мадам Мари, братовчедката, отиват да изтръгнат Едит от бабата по майчина линия, която няколко пъти им повторила:

„На малката много ѝ харесваше у нас, много ѝ харесваше...“

Отвели момиченцето в „дома“, „дамичките“ плеснали с ръце и казали:

„Добра поличба – дете в този дом ще донесе щастие.“

Веднага се заели с почистването на Едит.

Две, три води, мръсотията била образувала люспи. Стъргали я. Хлапето плачело, дърпало се. По-късно Едит разказваше:

„Меме Луиз ми беше купила нови дрехи, когато хвърли дрипите ми в боклука, аз плаках, но когато поиска да ми смъкне обувката, раздрах гърлото си с викове: това са ми обувка за празник! А пръстите на краката ми стърчаха навън.“

Като я миели, забелязали, че очите ѝ са затворени, целите слепени. Обяснили си това с кирта по тях.

Едва след два месеца едно от момичетата на Мадам открило, че Едит се блъска навсякъде, че гледа към светлината, към слънцето, без да ги вижда. Едит била спяща.

Едит си спомняше много добре това време. Говореше за него с някакъв особен ужас, който никога не можа да забрави напълно.

Момичетата я обожавали, глезели я.

„Те се държаха много мило с мене, аз им бях талисманът. Не виждах нищо, чувах всичко. Бяха добри момичета; в къщата атмосферата не е като на хиподрума. Това са два различни свята, които взаимно се презират.“

Бях свикнала да вървя с ръцете напред, за да се предпазвам.

Симон Берто
ЕДИТ ПИАФ

Превод *Никола Шивачев*
Превод на стиховете *Калина Ковачева*
Редактор *Мария Чунчева*
Снимка на корицата Guliver / Getty Images / Michael Ochs Archives
Дизайн и предпечат *Лиляна Карагьозова*
Коректор *Снежана Бошнакова*

Френска. Трето издание
Формат 60 × 90/16
Печатни коли 32,5
ISBN 978-619-164-149-9

Издава

enthusiast

Запазена марка
на „Алто комюникейшънс енд пбблишинг“ ООД

София, ул. „Кракра“ № 20
тел. 02/ 943 87 16, факс: 02/ 943 87 18
e-mail: office@enthusiast.bg

Книгите на „Ентусиаст“ може да закупите с отстъпка
от www.bookstore.enthusiast.bg

www.bookstore.enthusiast.bg

Печат ФолиАрт

*Животът ѝ бе толкова тъжен и толкова красив,
че изглежда невероятен.*

Тези думи на Саша Гитри сякаш описват по най-добрия начин земния път на Едит Пиаф.

За бурните ѝ дни и за феноменалния ѝ успех на сцената разказва нейната полусестра Симон Берто. С цветист език и изключително увлекателно тя ни прави свидетели на кариерата на Пиаф, която започва да пее по улиците на петнадесет години и стига до най-скъпите вариетета на Франция и САЩ и до най-големите зали.

Като вярна спътничка на Едит Пиаф Берто става очевидец на величави епизоди от сценичния ѝ живот, но също така и на интересни случки от интимния свят на звездата. Авторката разказва за съвместната работа на Пиаф с известни френски композитори, поети, певци като Ив Монтан, Шарл Азнавур и др., за любовта ѝ с боксьора Марсел Сердан, за брака ѝ с Тео Сарапо и за всичките ѝ срещи, приключения, увлечения и разочарования.

И така, парченце по парченце, изгражда образа на великата Едит Пиаф – тя е деспотична, ревнива, възискателна, но и всеотдайна и грижовна. Понякога е властна и непоносима. Славата и парите успяват да завъртят главата ѝ, а ласкатели ѝ повтарят, че тя е най-голямата, най-хубавата, най-добрата. Но когато угаснат светлините, в мрака остава една изхабена жена, съсипана от наркотиците и алкохола. Една жена с болно сърце – с белези от удари, защото, харесвана и обожавана от много мъже, тя не е пощадена от нито един от тях. Но преди всичко една жена с голям глас. Глас, който помирата града, вихри се над площадите, за да възпее любовта на предградията, на улицата, на случайните срещи, на празненствата. Той идва от дъното на душата и раздира сърцата вече десетилетия...

www.enthusiast.bg

Цена 20 лв.